

Наталія Іщук

*Науковий керівник – канд. іст. наук, доц. Сидорук Т. В.,
Національний університет “Острозька академія”*

МЕХАНІЗМ ВВЕДЕННЯ ЄВРО

У статті розглядаються різні аспекти механізму введення євро у країнах ЄС. Основним прикладом виступають нові країни-члени єврозони, такі як Словаччина, Словенія, Мальта, Кіпр і Естонія.

This article reviews different aspects of mechanism of euro implementation in EU countries. The main examples are new members of euro area, such as Slovakia, Slovenia, Malta, Cyprus and Estonia.

В этой статье рассматриваются разные аспекты механизма введения евро в странах ЕС. Основным примером выступают новые страны-члены еврозоны, такие как Словакия, Словения, Мальта, Кипр и Эстония.

Протягом 1999 – 2 009 рр. єврозона розширилася з 11 до 16 членів. В 1999 році в зону євро увійшло 11 країн (Австрія, Бельгія, Німеччина, Ірландія, Іспанія, Італія, Люксембург, Нідерланди, Португалія, Фінляндія, Франція), відмовилися від євро Велика Британія, Швеція і Данія, а Греція тоді ще не відповідала усім критеріям. У 2001 році Греція таки змогла приєднатися до єврозони. Наступні країни: 2007 – Словенія, 2008 – Кіпр і Мальта, 2009 – Словаччина. На даний момент єврозона включає в себе 17 держав, оскільки в 2011 приєдналась ще й Естонія (так євро стало валютою, якою користується близько 330 мільйонів осіб).

Перехід до єдиної валюти розпочався в ЄС із введення євро у безготівковий обіг. З 1 січня 1999 року почали фіксуватися валютні курси євро до національних валют країн ЄС, а також відносно інших валют світу. Почала здійснюватися єдина грошово-кредитна та валютна політика Економічного і валютного союзу ЄС. З 1 січня 2002 до 1 липня 2002 року відбувся остаточний перехід до євро в системі державного управління, введення в обіг банкнот і монет євро, причому протягом перших 6 місяців як валюти, рівноправної

з національною. 1 січня 2002 року протягом терміну, який кожна країна визначила самостійно, в обіг були введені банкноти семи номіналів – 5, 10, 30, 50, 100, 200 і 500 євро, і монети восьми номіналів – 1 і 2 євро, а також 1, 2, 5, 10, 20 і 50 євроцентів, що заміщають колишні банкноти і монети в національних грошових одиницях [1].

Цей варіант переходу на євро називається “мадридським сценарієм” (був прийнятий на засіданні Європейської Ради у Мадриді в 1995 р.). Для держав, що приймали євро пізніше, пропонувався вже трохи інший сценарій, в якому не було перехідного періоду безготівкового обігу євро. Нова валюта одразу потрапляла в готівковий обіг, протягом певного періоду діяла нарівні з національною валютою, яка поступово вилучалася з готівкового обігу [5].

Наступними до євросони приєдналися такі невеликі країни як Словенія, Мальта, Республіка Кіпр, Словаччина. Першою стала Словенія у 2007 році. 16 травня 2006 Європейська Комісія та Європейський центральний банк оприлюднили звіти щодо оцінки відповідності Словенії критеріям конвергенції, та її готовності приєднатися до євросони. 11 липня 2006 міністри фінансів країн ЄС прийняли рішення щодо дозволу Словенії вступити в зону євро з 1 січня 2007 року. Вони також встановили обмінний курс 239,640 словенських толарів за 1 євро. Ціни на товари і послуги повинні були вказуватись в обох валютах з 1 березня 2006 року, щоб громадяни могли звикнути до цін у євро. Це тривало до кінця червня 2007 року, навіть через шість місяців після переходу на євро. В Словенії був короткий період паралельного обігу двох валют з 1 по 14 січня 2007 року, протягом якого люди могли робити платежі з використанням як толара так і євро [7].

Наступними країнами євросони стали Мальта і Республіка Кіпр. 10 липня 2007 року було вирішено, що обидві країни виконали необхідні умови, щоб приєднатися до зони євро з 1 січня 2008 року. Міністри фінансів ЄС також зафіксували, що одному євро відповідатиме 0.585274 кіпрійських фунтів та 0.429300 мальтійської ліри. До 31 січня 2008 національні валюти діяли на рівні з євро, поступово вилучаючись з обігу [3].

1 січня 2009 року до євросони приєдналась Словаччина. Це було погоджено на саміті в Брюсселі 19 червня 2008 року. Процедура введення євро була така сама, як і в трьох попередніх країнах. Період, коли в обігу були дві валюти, тривав з 1 по 16 січня 2009 року. Обмінний курс становив 1 євро за 30,126 словацьких крон. Період подвійних цін тривав з 24 серпня по 1 січня 2010 року. Дотримання правильних цін, їх не завищення, контролювалося Словацькою тор-

говою інспекцією. Її перевірки доповнювалися моніторингом Асоціації споживачів Словаччини [6].

Естонія вступила в зону євро 1 січня 2011 року, ставши 17 країною-членом. Крона була приєднана до Європейського механізму регулювання валютних курсів (ERM II) ще 28 червня 2004 року і був визначений курс 15,6466 крон за 1 євро з можливістю коливання курсу $\pm 15\%$. 13 липня 2010 року Рада ЄС дала зелене світло на запровадження євро в Естонії. Для того, щоб естонці звикли до нової валюти, ціни у євро та кронах повинні були зазначатися на цінниках з 1.07.2010 по 30.06.2011. Період, коли в обігу були дві валюти, тривав два тижні – до 14 січня 2011 року. Обміняти крони на євро, після закінчення двотижневого періоду, спочатку було можливо у будь-якому банку до кінця червня, після того до кінця року в обмеженій мережі банків, а по завершенні і цього терміну обмін крон можливий лише у Естонському центральному банку [2].

Що цікаво, після вилучення національних валют з обігу, країни встановлювали різні терміни, впродовж яких все ще було можливим обміняти в національних банках банкноти чи монети колишньої національної валюти на євро. В Греції монети обмінювались, наприклад, до 2004, а банкноти до 2011, коли в Нідерландах банкноти до 2032, в Португалії до 2022. Німеччина, Ірландія, Іспанія та Австрія не встановили жодних обмежень на обмін ні банкнот, ні монет. Щодо Бельгії, Люксембургу та деяких інших країн, то вони не встановили обмежень на обмін банкнот, а монети обмінювались до 2004 [4].

Таким чином механізм введення євро включає в себе такі основні елементи як: визначення фіксованого обмінного курсу національної валюти щодо євро; період в 2-4 тижні від введення євро, коли в обігу перебувають дві валюти; період близько року, коли в магазинах вказуються ціни в обох валютах, що є дуже зручним для населення країни.

Список використаних джерел та літератури:

1. Европейский валютный союз: история развития. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ereport.ru/articles/ecunions/euhyst.htm>. – Название с экрана.

2. A successful euro changeover in Estonia [Electronic Resource]. – Mode of access: URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/focuson/estonia_euro_en.htm. – Title from the screen.

3. Cyprus and Malta: welcome to the euro area! [Electronic Resource]. – Mode of access: URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/focuson/focuson10520_en.htm. – Title from the screen.

4. Exchange calendars [Electronic Resource]. – Mode of access: URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/cash/calendars/index_en.htm. – Title from the screen.

5. Scenarios for adopting the euro [Electronic Resource]. – Mode of access: URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/euro/adoption/scenarios/index_en.htm. – Title from the screen.

6. Slovakia: welcome to the euro area! [Electronic Resource]. – Mode of access: URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/focuson/focuson13596_en.htm. – Title from the screen.

7. Slovenia joins the euro area [Electronic Resource]. – Mode of access: URL: http://ec.europa.eu/economy_finance/focuson/focuson9120_en.htm. – Title from the screen.